

Miljøministerens svar på spørgsmål nr. 1 til L 135, stillet af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

Spørgsmål

Vil ministeren - i forlængelse af 1. behandling af lovforslaget - oversende en komplet liste med eksempler på sager i kommunerne, hvor der i de seneste år er gennemført ekspropriation efter planloven?

Svar

Nedenstående liste over de seneste års ekspropriationspraksis efter planloven er udarbejdet på grundlag af Kammeradvokatens undersøgelse af kommunernes ekspropriationspraksis efter planloven i perioden 2003-2007. Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg har tidligere fået oversendt Kammeradvokatens rapport, se alm. del bilag 112.

Derudover har By- og Landskabsstyrelsen opdateret listen med oplysninger fra én kommune, hvor kommunens besvarelse ved en fejl ikke var modtaget i By- og Landskabsstyrelsen inden for fristen. Derfor udgør det samlede antal ekspropriationer 110 og ikke – som Kammeradvokatens rapport – 106 i hele perioden. Af samme grund er der gennemført 71 ekspropriationer til realisering af en lokalplan og ikke 70, som anført i Kammeradvokatens rapport.

Den definition af en ekspropriationssag, som dannede grundlag for Kammeradvokatens undersøgelse, er bibeholdt i det fremsendte skema. Det betyder at 'én ekspropriationssag' defineres som en ekspropriation fra én ejendom, uanset om ejendommen omfatter flere matrikelnumre, som i tingbogen er noteret som én ejendom. Hvis der er eksproprieret fra flere ejendomme til samme projekt, regnes hver ejendom som én ekspropriationssag.

Opgørelsen i det fremsendte skema er foretaget på følgende måde:
De to kolonner, som omhandler planlovens to ekspropriationsgrundlag, rummer alene de ekspropriationssager, hvor det har været muligt efter Kammeradvokatens undersøgelse at identificere såvel plangrundlag (kommuneplan/lokalplan) og formålet med ekspropriationen. Den tredje kolonne rummer ekspropriationssager, hvor en eller begge betingelser (plangrundlag og/eller formål) ikke kan udledes af materialet.

For de 6 seks kommuner, hvor der ikke fremgår noget, har By- og Landskabsstyrelsen ikke modtaget oplysninger fra kommunen, og der har heller ikke været omtale af sager i Naturklagenævnets eller domstolenes praksis.

Kommune	§ 47, stk. 1, 1. pkt. - ekspropriation til byudvikling på grundlag af en kommuneplan	§ 47, stk. 1, 2. pkt. - ekspropriation til realisering af en lokalplan	Uspecificeret plangrundlag og/eller uklart/uspecificeret formål
Albertslund Kommune	0	0	0
Allerød Kommune	0	2	0
Assens Kommune	0	1	3
Ballerup Kommune	0	0	0
Billund Kommune			
Bornholms Regionskommune	0	0	0
Brøndby Kommune	0	1	0
Brønderslev Kommune	0	1	0
Dragør Kommune	0	0	0
Egedal Kommune	0	1	0
Esbjerg Kommune	1	0	3
Fanø Kommune	0	0	0
Favrskov Kommune	3	0	0
Faxe Kommune			
Fredensborg Kommune	0	0	0
Fredericia Kommune	0	0	0
Frederiksberg Kommune	0	0	0
Frederikshavn Kommune	0	1	0
Frederikssund Kommune	0	0	0
Furesø Kommune	0	0	0
Faaborg-Midtfyn Kommune	0	1	0
Gentofte Kommune	0	0	0
Gladsaxe Kommune	0	0	0
Glostrup Kommune	0	0	0
Greve Kommune	0	0	0
Gribskov Kommune	0	1	0
Guldborgsund Kommune	0	0	0
Haderslev Kommune	0	6	0
Halsnæs Kommune	0	0	0
Hedensted Kommune	1	4	0
Helsingør Kommune	0	0	0
Herlev Kommune	0	0	0
Herning Kommune	0	1	0
Hillerød Kommune	0	0	7
Hjørring Kommune	0	1	0
Holbæk Kommune	0	6	0
Holstebro Kommune	0	3	0
Horsens Kommune	1	0	4
Hvidovre Kommune	0	0	0

Høje-Taastrup Kommune	0	0	1
Hørsholm Kommune	0	0	0
Ikast-Brande Kommune			
Ishøj Kommune	0	0	0
Jammerbugt Kommune	0	0	0
Kalundborg Kommune	0	0	0
Kerteminde Kommune	0	0	0
Kolding Kommune	0	1	0
Københavns Kommune	0	0	0
Køge Kommune	1	1	0
Langeland Kommune	0	0	0
Lejre Kommune	0	0	0
Lemvig Kommune	0	0	0
Lolland Kommune	0	0	1
Lyngby-Taarbæk Kommune	0	0	0
Læsø Kommune	0	0	0
Mariagerfjord Kommune	0	0	0
Middelfart Kommune	0	0	1
Morsø Kommune	0	0	0
Norddjurs Kommune	0	3	2
Nordfyns Kommune	0	0	0
Nyborg Kommune	0	0	0
Næstved Kommune	0	0	0
Odder Kommune	0	0	0
Odense Kommune	0	0	0
Odsherred Kommune	0	1	0
Randers Kommune	0	0	0
Rebild Kommune	0	0	2
Ringkøbing-Skjern Kommune	0	0	0
Ringsted Kommune	0	1	0
Roskilde Kommune	0	1	3
Rudersdal Kommune	0	0	0
Rødovre Kommune	0	0	0
Samsø Kommune	0	0	0
Silkeborg Kommune	0	2	0
Skanderborg Kommune	0	0	0
Skive Kommune	0	1	0
Slagelse Kommune	0	0	0
Solrød Kommune	0	0	0
Sorø Kommune			
Stevns Kommune	0	0	1
Struer Kommune	1	0	1
Svendborg Kommune	0	1	0
Syddjurs Kommune			
Sønderborg Kommune	0	1	1
Thisted Kommune	0	3	0
Tønder Kommune	0	13	0
Tårnby Kommune	0	0	0
Vallensbæk Kommune	0	0	0
Varde Kommune	0	0	0

Vejle Kommune			
Vejle Kommune	0	2	0
Vesthimmerlands Kommune	0	0	1
Viborg Kommune	0	4	0
Vordingborg Kommune	0	1	0
Ærø Kommune	0	0	0
Århus Kommune	0	0	0
Aabenraa Kommune	0	1	0
Aalborg Kommune	0	4	0
	8	71	31

Eksempler

Det fremgår af udvalgets spørgsmål, at der ønskes eksempler på sager i kommunerne, hvor der i de seneste år er gennemført ekspropriation efter planloven. Kriteriet for udvælgelse af nedenstående eksempler har været at præsentere forskellige problemstillinger omkring ekspropriation efter planloven ved anvendelsen af henholdsvis kommuneplan og lokalplan som plangrundlag. Udvælgelsen er alene foretaget blandt de sager, som Naturklagenævnet har behandlet, da det kun har været muligt for 4 kommuners vedkommende at udlede alle relevante oplysninger af det fremsendte materiale.

Det skal bemærkes, at nedenstående beskrivelser navnlig tager sigte på de planlægningsmæssige forholds indflydelse på Naturklagenævnets ekspropriationsretlige vurdering.

Eksempler på ekspropriation til byudvikling på grundlag af en kommuneplan
 Naturklagenævnets afgørelse, j. nr. NKN-32-00002, angik Ribe Kommunes (senere Esbjerg Kommune) beslutning om at ekspropriere et areal med henblik på byudvikling på grundlag af kommuneplanen. Af kommuneplanens rammedel fremgår at boligudbygningen i kommunen hovedsageligt vil ske i det eksproprierede område, og at området skal anvendes til boligformål: Helårsbeboelse med tilhørende kollektive anlæg og fælles friarealer. Arealets overgang til byformål forudsætter, at landbrugspligten ophæves i takt med inddragelse af arealet under byzone ved lokalplan. Kommunen anser det for uhensigtsmæssigt at tilvejebringe en samlet planlægning for hele arealet på én gang, idet man ønsker at kunne lade arealet indgå i den rullende planlægning for kommunen. Det betyder samtidig, at grundejeren ikke vil have mulighed for selv at realisere projekt, idet der ikke udarbejdes en lokalplan for hele arealet.

Naturklagenævnet udtalte enstemmigt, at kommuneplanens bestemmelser var tilstrækkelige til at anse ekspropriationen for lovlig. Nævnet udtalte ligeledes enstemmigt, at ekspropriation var nødvendigt, idet arealet måtte forventes inddraget til byudvikling inden for den 12-årige planperiode. Nævnet delte sig imidlertid i spørgsmålet, om det var nødvendigt at ekspropriere på grundlag af kommuneplanen. Det er i høj grad op til kommunen at vurdere, hvornår det er byplanmæssigt forsvarligt at tilvejebringe en lokalplan for et område. I det konkrete tilfælde var der i kommuneplanens rammedel taget stilling til arealets fremtidige anvendelse, kommunen havde overfor grundejeren oplyst, at man ville påbegynde udarbejdelsen af en lokalplan og byg-

gemodning snarest muligt. Derudover havde kommune ikke påvist konkrete vanskeligheder ved etapevis tilvejebringelse af en eller flere lokalplaner for området. Et flertal på 6 medlemmer af nævnet fandt derfor, at kommunens beslutning om ekspropriation måtte træffes på grundlag af en lokalplan i stedet for kommuneplanen. Et mindretal på 3 medlemmer af nævnet fandt, at betingelserne for at foretage ekspropriation på grundlag af kommuneplanen var opfyldt i det konkrete tilfælde og valgte derfor at opretholde kommunens ekspropriationsbeslutning. Naturklagenævnet ophævede derfor kommunens beslutning om ekspropriation til byudvikling på grundlag kommuneplanen.

Naturklagenævnets afgørelse, j. nr. NKN-32-00009, angik Horsens Kommunes (tidligere Brædstrup Kommune) beslutning om at ekspropriere et areal i landzone til byudvikling på grundlag af kommuneplanen. Kommunen forventede en udbygning af hele området i løbet af ca. 5 år. På ekspropriationstidspunktet var der ikke fastlagt en tidsplan for lokalplanlægningen, ligesom der heller ikke var taget stilling til den konkrete disponering af området, bortset fra overordnede tanker om boligformål, nødvendige institutioner, og grønne arealer.

Naturklagenævnet fandt enstemmigt, at kommunens beslutning om ekspropriation var truffet på et lovligt grundlag. Nævnet fandt også, at ekspropriationen var nødvendig med henblik på at tilvejebringe nye boligområder til den befolkningstilvækst, som kommunen forventede i de kommende år. Herefter var det spørgsmålet, om det var byplanmæssigt forsvarligt at afvente udarbejdelsen af en lokalplan for området. Her fandt flertallet af nævnet (7 medlemmer), at lokalplanlægningen med detaljerede udstyknings-, vej- og byggeforskrifter ikke var umiddelbart forstående på ekspropriationstidspunktet. Kommunen påregnede således, at der ville gå op til 2 år, før lokalplanlægningen ville blive iværksat. Et mindretal af nævnet (1 medlem) fandt, at grundejerne selv skulle have lov til at gennemføre byudviklingen i området på grundlag af en lokalplan. Naturklagenævnet stadfæstede derfor kommunens beslutning om ekspropriation.

Eksempler på ekspropriation til realisering af en lokalplan

Naturklagenævnets afgørelse, j. nr. 03-32/500-0001, angik Haderslev Kommunes beslutning om at ekspropriere en selvejende institution, børnehaven, til realisering af en lokalplan, der havde til formål at modernisere og udbygge en skole. Bygningen, som husede børnehaven, var efter planerne om udbygningen placeret midt i skoleanlægget inde på skolens gårdareal. En udvidelse af skolen i en anden retning ville bevirke, at en række private parcelhuse skulle erhverves/eksproprieres, og en udvidelse på denne måde ville være mindre hensigtsmæssig, når skolens eksisterende bygningsmasse blev taget i betragtning.

Naturklagenævnets formand fandt på denne baggrund, at plangrundlaget for ekspropriationen opfyldte betingelserne herfor, og at inddragelsen af den konkrete ejendom var både aktuel og nødvendig for skolens udbygning. Nævnet stadfæstede derfor kommunens afgørelse.

Naturklagenævnets afgørelse, j. nr. 03-32/800-0003, angik Dronninglund Kommunes beslutning om at ekspropriere et areal af en landbrugsejendom til realisering af en lokalplan til lokale erhvervsformål. Det fremgik af lokalplanen, at hele området var omfattet af landbrugspligt, og der skulle indhentes tilladelse fra Jordbrugskommissionen til ophævelse af landbrugspligten, før området kunne tages i brug til andet formål.

Da det er en forudsætning for at ekspropriere, at samtlige relevante tilladelser foreligger, herunder tilladelse til ophævelse af landbrugspligten, og en sådan ikke forelå på tidspunktet for ekspropriationen, ophævede Naturklagenævnets formand kommunens beslutning om ekspropriation af den pågældende ejendom.